

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catolicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:

1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Főszerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.

Egyes számok kaphatók: a dohánytözsédekben.

Vörös morál.

Székesfehérvár, jan. 17.

□ A város minden jobb érzésű polgárát undorral s nélyeségs fölháborodással tölti el az a gaz, brutális orvítmadás, amely az éj leple alatt egy tisztességes, hazafias munkás nevének cégerül használásával egy másik, törbe esett érdemes munkásember s nehéz viszonyok közt élő gondos családjára ellen történt. Napok mulattak már el a szombati éjszakai büntény óta, de bizony manap is foglalkoztatja még nemesak a rendőrséget, nemesak az ügyészséget és nemesak a sajtót, de nem kisebb mértékben a közönséget, amely ezuttal joggal helyezkedik a pártatlan szemlélő álláspontjára. A mesterkedés részletei, amennyiben az áldozatul szánt és szerencsésen megmenekült fővárosi munkásnak módjában volt őket közölni, ismeretesek. A büntetettek személye is ismeretes részben már, ha egerütat vettek is. Ám maga az egész banda, a büntözövétség, amely oly veszedelmesen emlékeztet a budapesti péksegédek gyilkos fegyverekkel dolgozó matyhájára, még nem került hurokra. No, elvégre, ami késik, nem mulik. Most egyébként nem is a szennyes

ügy személyi oldalával kívánunk foglalkozni. Amint, hogy a városban sem arra helyezik a súlyt és igazuk van — hogy a tetteket hogy hívják s mily — a nacionalizmus. A lenyeg, a súlypont ott van, abban a talajban, abban a légtérben, abban az irányban és zászlóban, amely ilyen bűnös gárdát nevel s amely azokat a magukról megfélemedkezett szerencsétleneket, akik vakon szegődnek táborába, lassan-lassan egészen az erkölcsi téboly karjaiba süllyeszti, erkölcsileg degenerálja s minden emberi érzésükből kivetkőzti. Eklatáns példája ennek az áldott emlékeztető *Csaplár* Benedeknek, a tudós agg piaristának s a szegény *Simon* Miklósnak az esztergomi keresztényszocialista munkásnak erőszakos halála, akiknek ártatlanul kiontott vére a teglasiin lobogó rudján szárad. És most példát statuál, ha nem is véres kimenetelű hála Isten, a székesfehérvári eset, amely telve van tanulságokkal s oly esodálatos élénkséggel és hűséggel illusztrálja a vörös morált.

Vörös morál, *szociáldemokrata erkölcs* — ilyen is van? Hát van. De olyan is az. Amivel a szabadkőművészek erkölcs néven hívalkodik, lépten-nyomon dicsekszik, köztudomás szerint a legmeztelenebb orgia.

Az erkölcs legcínikusabb arculverése. Ám azért ne merje senki mondani, hogy a szabadkőművészek immorális. Az ilyen igazmondások a páholytestvérekből ugyan csak dühös ellenmondásokat szoktak kiváltani. Szakasztott ez az eset szociáldemokráciával is. Csak próbálja valaki azt mondani, hogy a nemzetköziesnek nincsen erkölcsi, tehát nincsen becsület-érzésük, másoda mű dühöngés lesz akkor egyszerre! Azt kell emélfogva mondanunk, hogy szociáldemokrata morál, igenis van. Fából vaskarika. Szembeszótt ellentmondás. Vastag képtelenség. Hanem azért is. Csakhogy az, amit a szociáldemokrácia a maga moráljának hirdet, a legégbekiáltóbb, a leghotrányosabb erkölcselenség. Hogy pedig a szociáldemokrata morál fogalmilag is, lényegileg is mekkora abszurdum az adott eset szemmel tartása mellett egykettőre letárgyalhatjuk.

A magyarországi szociáldemokrácia napilapjában szüntelen gonyolja a burzsoá-morált, hogy lelketlen, szivtelen. Ugyan hát hol van a szombati orvítmadásban, akár annak előzményeit, akár kivételét tekintjük a lélek, a szív nemessége, jósága irgalma? Es csufolja a polgári társadalom erkölcsét, hogy tudatlanságra, sötétségre

Az Isten teremtő művészete.

A Budapesti Regnum Marianum-egyesület ünnepein tartotta *Frischka* úrkat a meggyespuszók.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

A világ minden az Istennek, a mesternek dicsőségét. Ez a mester megöncipálta nagy stílusában, az ő gondolatának hatalmával a világot és az ő erejének fölényével kialakította, kioldozta azt. Meggyújtotta a természetben a szellem világosságát, meggyújtotta szemüket s ők látnak és amúlik s örvendeznek. Ez az ámuló öröm is az Isten dicsősége. És az emberi ész hamar vette észre, hogy a világ tele van szépséggel, harmóniával. A régi filozófia ebrdedése az volt, hogy látott szívet, harmóniát, mint Pythagoras s emélyedése az volt, hogy leiket vett észre benne, mint Plató és Arisztotelés és ezeken a nyomokon jár a keresztény miszticizmus is, a természetet neki az Isten szeretetének dala.

Minden fa és fokr önálló költemény: mindegyik külön-külön áll, egyik sem olyan, mint a másik; a gai máskép játszik nema zenet a reszkető napsugár. Minden ásvány, minden drágakő, minden jegec, minden állat egy-egy alak, melyet kigondolt s kialakított az Ur s az eredeti természetén rajta van védjegye, vagy szabadalma; senki sem gondolhat újat, csak ő, senki sem alakíthat úgy, hogy természet, csak úgy, hogy utánozzon. A teremtés, az eredetiség az övé, mundnyajan: próféták, Hafizek, Vedák, Schakes-peatek, Byronok, Arany Jánosok, Ibsenek, kikről mondják, hogy teremtenek, alkotnak, költének s új világot alakítanak, mind csak mozaik-kepek technikusai, újat nem tudnak, új elemeket nem hoznak, csak a meglévőket csoportosítják.

S ahogy így a vonalakat saját ténye öserdejtől mentette, ahogy így sejtékből szótt szöveket s azokat levelekbe szabta ki, vagy agkat hajított s edényeket formált belőlük; azután finomabb, belsőbb szépséget lehelt rá; ez a finomabb, belsőbb szépség a színek világa. A napsugár egy külön teremtés; tiszta és átlátszó s négis het szárványos színek útjait az egytége. Az Isten ezt szíven legőltan a természetben, nemesak műve, de szimbóluma. Benne lakik, s ha képet akarja megjelölni, nem a tenger, sem az erdő, nem az egéből, nem a virág, hanem a napsugárra, a világosságára mutat: nezzetek, ilyen vagyok én. Leryem, szépségem, ércem, természetem, gazdagságom olyan, mint a napsugár: természetem az élt, az első remek. Azert szépségem is a napsugár övé a természetben; a Tythni-tenger vilogása, az alkony színei a színek Tisza partján, a kék barlang búvós reflexei, a virágok szín-színlómája az én szépségemnek elsőrendű tükrözései.

Van neki más hallható zenje is. A rét, az erdő zsorgása, az elvadozó csúszhangok, mindaz, ami Eclthoven fantáziájában csengett, em Bizez szenvedélyes, mor zenejét ihlette, a germán tölgy-erdők énekesének motívumai az ő zenéje s ő játszik, a színek lincm ceteráján épp úgy, mint a hargok ezüst hurján. Játsszik rajtuk reggeli, esti máj, tavaszi dalt s őzi bucsuztatót, játszik jecyési ércében s bus haragjában, játszik őserdőben, pazarul s magának játszik . . . ott, ahol ember nem hallja; az őserdők . . . a tenger mélye esendjében s korall erdőkben.

S ami e művész munkáját még igaztetsébe teszi, az a körülmény, hogy ő végtelen s a világ véges, tehát végtelen kicsiny vele szemben, olyan az ő kezében, mint egy szakított virág, olyan, mint egy művészi kis email; minél kisebb,

annál művésziőbb s egy virágszárra, e kis emailra pazarolta a végtelen az ő művészetét.

Mennyi gondolat és érzés, mennyi benyomás, a lélek sugárzata szállja meg tehát lelkünket, midőn a természetbe, az Isten lelkésű művészetének remekei közé állunk. E benyomásokban tisztul, nemesbül, hevül a lélek; olvadozik, salakjától tisztul, öserő szállja meg, ideges, beteges félelmeiktől, borzadásoktól szabadul, valaminépp megújul.

De ehhez tisztület, érzék, bensőség, áhitat kell. A szép természet olyan, mint a csiszolatlan gyémánt, ezek látták és végre egy látta úgy, hogy szépségébe belenézett. Bele kell nézni. Bele a lelkébe. A szép természet lefátyolozott színx, fátyolát csak az lebbentheti szét, kinek napsugaras lelke és szeme van. A természet szépsége, Plató szemt, világtított, az egész világra kiterjed: mégis titok s csak az fejti meg, ki a varázsigt ismeri, az, aki a természet néma dalát s a mély szimbolikát, melyet a természet hirdet, megszólatatja. Alázatos, hívó lélekkel, érzékeny szívvel, reszkető, tisztelő kézzel kell nyulni oda, hol a lélek pihen. Ehhez lélek kell, melylyel ingerkedik a természet, nógat, sürget, kérdez, huszonhét szerez visszhanggal kialtoz utánunk a német költő:

„. . . sie wartet festgebant,
Und will von dir erkost, gelücht sein und erkannt,
Dich trägt Natur, ein Kind mit tausend Fragen
Wer sie denn sei? sollst du ihr freundlich sagen.“

Éber szem, fül, éber lélek kell: érző idegekéből szótt hálóval járunk hegyen-völgyön s mint a gyermek a lepkét, elfogjuk a szállongó szimbólumot, a gondolat csillámiásait . . . Éber érzék kell, melyet Isten ad s ember nevel s melyről Liszt Ferenc, midőn kérdezték így nyilatkozott: il faut l'avoir.

Mai lapunk 4 oldal.

vakságra, gyűlöletre nevel. Pedig lám, a Röllich-esetben mindezekre a vörös morál nevelte az éjeli támadókat. Halljuk aztán, hogy a burzsoámorál hazug. Ugyan! Vajjon az egész terv, a kelepce, főként pedig a Libits nevével történt gyalázatos házalás, nem a legarcátlanabb hazugság-e? És vádolja a burzsoá-morált a vörös tábor, hogy alaptalanul gyanúsít, rágalmaz. Ejnye! Hát kell-e szemenszedettebb rágalom, mint az, amellyel most a nemzetköziek megnyult orru serege szembefordul a keresztényszocialistákkal s a már ismert mód szerint *tolaját* kiált. És olvassuk untalan, hogy a polgári morál kihasználja, kifacsarja embereit, mint a citromot s aztán eldobja őket. Ugy? Lehet-e jobban kihasználni önös célokért embereket, mint a vörös zászló, amely egyenesen börtönbe kergeti fanatikusait.

Furesa morál bizony a vörös morál. Még az orgyiloktól sem riad vissza. Mikor aztán bajban van, még akkor letvenkedni is akar. Így történt a jelen esetben is azokkal a bizonyos kihívó, goromba hangu plakátokkal.

A szombat esti merénylet visszafelé sült el. Rátertele a rendőrség, a sajtó s a közönség figyelmét azoknak a bűnös játékokra, amelyek a téglaszín lobogó alatt Székesfehérvárott folynak a vörös morál nevében. Ideje, hogy ezeknek a játékoknak végük szakadjon.

Kecznán táblabíró.

Mit jutalmazott meg a király?

A székesfehérvári juristák köréből vettük a következő józsi, kedves ajróságokat Kecznán Izidor kitüntetése kapcsán.

Kecznán Izidor kir. táblai bírónak nevezte ki a király. A mit ezt olvassuk, *osténytelenül* telmerül a kérdés. „Mit jutalmazott meg a király?”

S ez az Isten művészetének egyik műhelye. De van más is. Valamint a természetben, úgy a természetfölötti világban is remekel: s itt már nem típusokat farag, sejtetket szó, leveleket szab, szín és hangokat játszik, hanem a történelemben, az ember világában mutatja az isteni, finomabb sugallatokat. . . a mélység legnyelvébe ír spirációnak érzeit, az orok vágyak: a boldogságkeresés szárnyalását. Finomabb vásznat vesz, a lélek leggyengédebb érzelmén, a szereletem, a fájdalom, a megnyugtató, az áldozatot és alakít remek, új, természetfölötti világot.

Ezt is mint művészetet kell nézni s e művészetnek illusztrációs küzdása a bűna: cogitatio nes Dei antiquae . . . a régi lüseses gond . . . Isten igéje s mindez dogmatizálva.

Mély tengere a művészetnek a Bethlehemiében. A karácsonyt úgy kell nézni, mint az Isten műremekét. Deus pinxit . . .

Lélekszerű, vonzó, lelekhez szóló kejekeket alakít az evangéliumban Jézus lelke, ez a kon templáló, isteni, edes lélek, mely a természetet s az életet nézte azokkal a tisztá, nyugodt, mely szemekkel, azzal a finom érzékenységgel. A szantóveivel jár ekeje nógott, . . . megsajnálja az asszonyt, ki gyermekét várja s érvel vele, mikor újszülöttet keblére öleli. Gyermekfajtasáival bejárta a hegyi retekét, virágokat szakít s a dombról néz végig a nyugati tengerig. Látja a rozsföldet, hogy halavány s a benne kandikáló buzavirágot, pipacsot s innen van, hogy küzi belőle, hogy ez szebb, mint Salamon dícsérete. Nezi a menyegzőt! s ejjel látja a nyoszolányokat, mint neicesükket lennek. Segit kévet kötni a mezón s a begáncs megszurja kezét. Utjában a ballagó jubáshoz szegődik, mikor a falun keresztül hajlja nyáját. . . Hallotta a szomszéd-asszony panaszaát, hogy fia elhagyta.

10—12 év óta látjuk őt, mint a bűnügyi főtárgyalások elnökét Székesfehérvárott. Megelevenedik előttünk egy-egy izgalmas tárgyalás. A védő elhagyja székét, az elnök elé áll, kikelt arccal vitatja igazát. A vádlott verszemet kap s mellét veri. Az ügyész az ügyfélegyenlőség jogán szintén az elnök elé perdül s éles szavaival skalpirozza a vádlottat. A tanúk megfélekednek a köteles tiszteletről s „kell” és „illik” szavakkal konfidenskednek. A hivatalosság nyüzsg s hevületét zagya hangokban érvényesíti. A fogházörök idegesen markolják meg szuronyos teyverüket s az elnökre tekintenek. A hallgatóság karjukat nyújtogatják s az elnök felé néznek. A tanácsbírák kérdőn vizsgálják az elnököt: „Nos, mit ír most elő a perrendtartás?” . . .

Mintha a tenger istenét látnánk a hullámok fölé emelkedni égneek emelt karjával, úgy tünik fel most Kecznán Izidor, az elnök, hatalmas alakjával, s „quos ego?” szavaira elül a vihar, s a tárgyalás szépen folyik tovább a perrendtartás medrében. Valóban, Kecznán Izidor született fő-tárgyalási elnök. A legtöbbet azt hiszik, most már tudják, mit jutalmazott meg a király. Dehogy tudják! Fogalmuk sincs róla, hogy a tárgyalásokon kivi mennyi teendő vár az elnökre. A vádlottak előzetes kihallgatása, az ügyiratok részletes áttanulmányozása, elnöki rendelkezések tetele, határozatok hozatala, a jegyzőkönyvek felülvizsgálása stb. stb. még válóperék intézésére is gyakran kell időt találnia. Ha mindezt figyelembe vesszük, akkor igazán megértjük, mit jutalmazott meg a király.

10 12 év óta folytatja ezt az emberfeletti munkát. Nade ezelőtt bizonyára csendes, nyugodalmos napjai voltak? Szó sincs róla! Egy helyi lapnak 1886. évi október 5-én kiadott számában olvassuk ezen közleményt.

A székesfehérvári bírósági ügymenet kérdéséhez a „Jogtudományi Közöny” 1. évi október 1-én megjelent 40-ik számában érdekes adatokat közöl. A törvényszéki elnök ur es általa a helybeli járásbírósg vezetésére kiküldött

A Jézus mélyeséges lelke e jelenetekbe oltoztette evangéliumát. E képek, parabolák, történetek mint paras, illatos, virágos lombzat, tel-e a hit szimbolikájával, lelki világának királyi alkotatása . . . az Istenország, melybe ő bevezet s megmutatja magát mint új embert. Jézus lelke fenytt borít rá, lennyel járja át az életet és meleggel. Mások ellenben: csak sötétséget láttak; rideg, végtelen; ő meleg, jóságos esot . . . azok csak lelhető, ő a napot . . . ok csak chaoszt neki egy virág . . . egy gyermekfej eleg volt . . . ők a szükségesség orvenyét, melyekben elnyel a sötétség . . . ő a sötét szobákat, melyeken dobogó szívvél fut végig a gyermek, ő tudja, hogy a sötét szobák végén ott az az edes anya: atyám.

E természeti szép világból s e természetfeletti világból csap felénk a meleg, az Isten szeretele, ez sziveket olvaszt, lelkeket lenybe állít, érzeiket kelt, melyek nek mértékük nemes, értékek végietlen. A természet szől hozzánk, mint az alkony est-harangja, . . . a természetfeletti, mint a föltámadás harangszava . . . Az biztat s ez belénk tekint a dadalmas ember tekintetével, aki nem nyom le, de fölemel, plenus gratia s kinek művészelete megújra s mindent, mi benne élt, lángolt, míg én is, lelkem, szívem virág lehetek kezében s fölragyoghat rajtam az ő hasonlatossága.

Ha ez az Istenkép hü bennem, akkor egészen más szemmel nézem a világot: minél több világosság van bennem, annál szebb lesz nekem a világ, a lét, az élet: minél több a Teremtőből bennem, annál inkább látom a teremésben őt s kettős örömmel mondom: Atyám - Mesterem!

Kecznán Izidor tvszéki bíró ur kiváló tevékenységéről tesz említést, s számokkal igazolja, hogy akkor, midőn általános a panasz, csaknem az egész országban az igazságszolgáltatás lassúsága felett, — a mi járásbírósgunknál, — hol azelőtt az ügyvédi kar felhangzott panasza szerint nem épen rózsás állapotok voltak, mert volt idő a közelmúltban, midőn kénytelen volt a székesfehérvári ügyvéd Sárbogárdra menni ügyével, hogy korábbi terminust kapjon — hónapok óta alig var restantia sommas kisebb polgári és büntető ügyekben. Természetes, hogy a beadott sommas keresetek az utolsó napig el vannak intézve s a legkésőbbi november 4-iki terminussal. A Jogtudományi Közöny adatai csak július 1-ig terjedvén, — beszéljenek a számok a helyettes járásbíró egész időre közlétevékenységéről. F. é. március 1-től, midőn a bíróság vezetését Kecznán bíró ur átvette f. é. október 1-ig: 3686 dbot vett át, elintéztet 3488-at és 125 elnöki számot. Végleg elintéztet ezekből 852 sommas, s 343 hagyatéki ügyet, folyamatban van 164 sommas és 90 hagyatéki ügy. Ha tekintetbe vesszük, hogy a délelőttök hetenként hatszor tárgyalással telnek el, s hogy bírói szentélet, valamint panaszosok meghallgatása mennyi időt vesznek igénybe, méltán elismeréssel lehetünk Kecznán ur tevékenysége iránt és érthetjük az ügyvédi kar általános sajnálkozását a kedvelt bíró urnak a tövényszékhez való visszatérése felett, midőn oly avatott kezekbe volt ügyük eddig letéve. Mit hoz a jövő?

Kecznán Izidor királyi táblai bíróról tehát már 21 év előtt így írt a Jogtudományi Közöny, valamint a helyi sajtó. Talán egy kissé meg is késétt a királyi kitüntetés? Ne vitassuk ezt most, jobb utóbb, mint soha. Orvendezzünk azonban, hogy Bozovicról, honnan 1886-ban saját kérelmére helyezték át, éppen Székesfehérvárra került, mert ez által nem csak igazságszolgáltatásunk felvirágztatására tett igen sokat, hanem alkalma nyílt arra is, hogy oly gyöngéden ápolt, nemes kívánságának megfelelően három fiában és egy leányában kiváló honpolgárokat nevelhetett a magyar határnak.

Szívünköl udvozöljük előléptetése alkalmaiból, s mivel tudomásunk van róla, hogy a közel jövőben mint bíró nyugalonba vonul és ügyvédi tevékenységét fog folytatni, őszintén kívánjuk, hogy munkacetreje, lelkének üdésége és energiája maradjon a régi és a munkából az ügyvédi pályán se fogjjon ki soha!

Dr. K. J.

UJDONSÁGOK.

Székesfehérvár, jan. 17.

A szociáldemokraták orvtámadása.

Újabb részletek.

A szombat éjszaka végbement szociáldemokrata orvtámadás morális oldalát vezércikünkben mutattuk be. Ami már most a bonyolult ügy részleteit illeti, azok egyre sürűbb tömegben vonulnak az érdeklődők szeme elé. A nyomozás erélyes és sikeres vezetése becsületére valik ez uttal a rendőrségnek és illetőleg első sorban Szimor Sándor rendőrfelügyelőnek, aki fáradságot nem ismerve bogozza a szövevényes bűnpör szálait. Főként őrve tehát az érdem abban, hogy a büntény a nemzetközi bünszövetség minden tevékenység mellett is, ma már főbb vonásában érelt gyümölcsként hullik a megtörtött igazságszolgáltatás kezébe.

Az újabb fordulatokról tudósítunk a következő:

Ismeretes dolog mindenekelőtt, hogy Horváth Mihály famunkást a rendőrség még a támadás éjszakáján elfogta. Horváth a rendőrség fogságába került. Mihelyt módjában volt, Steiner Jákó dr., a szocialdemokraták nepszerű ügyvédjét nevezte meg védőjéül. A további eljárás során aztán Horváthot átkísérték a törvényszék vizsgálóbírájához, aki azonban a teihelt Horváth Mihályt szabadlábra helyezte, tekintettel arra, hogy „megszökésétől alapos gyannal tartani nem lehet, mintán székesfehérvári lakos,“ ugyszintén azért, mert „a collusio-vesztélyre, hogy büntársaitál összejátszók, bizonyíték fonn nem forog.“

Egy további részlete a büntünynek az, hogy a budapesti orvosrendőri vizsgálat megállapította, mint azt a látlelet is igazolja, hogy Röllich sebességére olyan természetű, amely csak husz napon belül gyógyul. A büntetéseket tehát a büntetőtörvénykönyv 176-ik szakaszába ütköző magánosok elleni erőszak büntetével anyagi halmazatban egyuttal a 301-ik szakaszba ütköző súlyos testi sértés vétségét követélyk el.

A két fűcinkosra, Gers Tóbiás és Pitka Ferenc facér asztalossegédekre nézve eddig annyit sikerült megállapítani, hogy Gers állbajusszal s szakállal ment ki az érkező Röllich elé a vasútra, míg Pitka sántaságot szimulálva lécegett. A krajcáros lapok révén híre ment már varoszerző, hogy Röllichet a Budai-ut külső részén fekvő kurta kocsnába akarták csalni. Érthetően úgy okoskodtak a latrok, hogy ott kinn hamarabb letepenik s könnyebben végezhetnek vele. Röllich gondviseléséről szerencsére, hogy nem állott közel. A városba kivánczolott, hogy egyenesen, közvetlenül érintkezhezzék a szakszervezettel. Így jutottak aztán a vásártéri „ficherőbába.“ Az is tudva van már, hogy Röllich menekülésében nagy szerepet jutott a vele levő revolvrnak. Erdekies a dolganban, hogy ezt a revolvert Röllich elutaztattak el sem akarta magával hozni. Felesége uniszolára hozta magával. Pedig most javarészen ennek a revolvernek köszönheti életét.

Ami a gonosztevők szökését illeti, kitudódott, ami egyelőre elörelátható volt s természetes is, hogy a két szokevény menekülését büntársaik mozdították elő. Még pedig, ez már aztán nem mindennapi fordulat, asszonyok is kocsmákba mentek a szökés előkészítésében. Ma már tudja a rendőrség azt is, hogy a büntény tervezésébe s végrehajtásába is jutszot közre női kéz. A szokevények egyébként, mint az teljes bizossággal megállapítható, a fővárosba menekültek, ahol most már igen-igen rövid ideig élvezhetik az aranyzsabadságot.

Kiterjed a rendőrség figyelve a helyi szakszervezetekre is, amelyek most ugyancsak lapitanak, mert keményen rájuk jár a rud. Filozofálásuk, de legalább is jelfüggőségük napok kérdése csapán, annyival is inkább, mert a plakát-heccsekkel is súlyosították helyzetüket. Ide vonatkozólag idegen vagyongorálása miatt folyt eddig a vizsgálat a rendőrségen, míg a mai nap folyamán hírelhitt és tártalkand megszólalt a nagy agy.

A belügyminiszter táviratot küldött a polgármesternek s a gyűlés betöltés mellett, vagyongoráláson kívül most már igazolás emen is megteszik a bünyfenyítő foljelentést. A dolognak ez az újabb fordulata immár egészen lavinaszzerűleg gödül s előreláthatólag kellemetlen lesz a plakátok előállítására, Lurja Aladár dr. volt darabont újságának, a „Székesfehérvár és Vidéke“-nek nyomdájára is.

A belügyminiszter távirata szöszierint így hangzik:

Polgármester

Székesfehérvár.

Utasítsa a rendőrkapitányt, hogy a szervezett munkásság által e hó 20-ára összehívott nyilvános tiltakozó népgyűlésre leendő megjelenésre félhívó, a „Székesfehérvár és Vidéke“ nyomdájában készült plakátok tartalma miatt a büntelő feljelentést a királyi ügyészségnél tegye meg.

Belügyminiszter.

A katolikus tanítókért.

A kultuszárca általános tárgyalása befejeződött. Apponyi Albert gróf negyvenhárom szónok észrevételeit reaszsumálta, még pedig igen lelkiismeretesnek. Csak egyet hibáztatunk. Nevezetesen azt, hogy a kultuszminiszter nem vette figyelembe a vita folyamán a néppárti részéről többször is felhangzott jogos kívánságot, hogy a hitvallásos tanítók és az állami tanítók fizetése között ne legyen különbség. Apponyi azt mondja, hogy nem tehetünk többet, nem élhetünk gazdagon, szegény ország vagyunk. Igaza van. De ebből nem következik, hogy a hitvallásos tanító még szegényebbül éljen, mint az állami tanító. Azt is mondtotta Apponyi, hogy a hitvallásos iskolák gazdái tüntessék el a különbséget s tegyék egyenlővé az állami tanítói fizetéssel a hitvallásos tanító fizetését. Látszatra ez a váiasz frappans és igaz. De csak látszatra. Mert meg lehet róla győződve Apponyi, hogy a hitvallásos iskolák fenntartói nem kérnék az állam segítségét — hiszen azzal az állam befolyása is növekszik — ha saját erejükkel többet tudnának tenni, mint amit tesznek, illetve ha önmaguk saját erejükből el tudnák tüntetni a fizetésbeli különbséget a hitvallásos és állami tanítók között. Hiszen éppen ez minden bajnak a forrása, hogy a katolikus társadalom közömbössége mellett az egyházi vagyion nem elég a katolikus iskolák fenntartására és a tanítók fizetésére. S ha a protestánsok az állami segéllyel oly nagy mértékben képesítetnek a kulturális feladataik teljesítésére, akkor ugyanezt joggal megkívánhatják a katolikusok is. Hiszen az 1848. XX. t.c. éppen erre adta meg a jogelapot. Ezért csodálkozunk Apponyi nyilatkozatán, mely a hitvallásos iskolák több teherviselésre alig képes „gazdálára“ hártja a terheket.

De itt most még egyet Apponyi nyilatkozata azért se elégít ki minket, mert ha annak mélyére tekintünk, s ha gondolatát logice végig gondoljuk, olyan liberális felfogásra bukkanunk az államnak a kultúra terén teljesítő feladatát illetőleg, melyet igazán nem akceptálhatunk. Az állam oktatási kötelezettsége nem abban áll, hogy a kulturális hivatást végző s eredményesen teljesítő többi tényezőket mintegy másodrangú tényezőeknek tekintse s azt mondja: ha ti hitvallásos nevelést akartok — ám legyen szabad ezt tennetek — de az állam ezt nem úgy tekint, mint a maga ügyet, hanem csupán olyan privát buzgóságnak, melynek csak akkor jó a segítségére, ha ti már koldusok vagytok s nem tudtok a magatok lábán megállni s akkor az állam még nem képes arra, hogy teljesen átvégye a kulturális feladatokat és terheket.

(Féjérmegye és a munkásmizériák.) Justh Gyula, a képviselőház elnöke a Ház keddi ülésén mutatta be a Féjérmegyei Gazdasági Egyesületnek Koller Tivadár képviselő útján beadott kérvényét a munkásbajok orvoslása iránt.

(A választás.) Csendes méltósággal halad az idő a választás napja felé. Anyi bizonyos, hogy ily impozáns, mondjuk: öntudatos választást nem produkált még Fehérvár, mint a miyén a keddi leendő. Valóssággal tüntetni fog a polgárság bizalmával és kiérdemelt szeretetével. Ellenjelöltről szó sem lehet. Általános a vélemény, hogy Szára Gyula dr. ma még miniszter is könnyedén tudna buktatni. S ezt a szép sikert senki sem irigylitöle. Még ellenségei sem — nem lévén ilyenek. A polgárság — a mint halljuk — kedden, a választás napján bankettel akarja megütszteni a megválasztott képviselőt. Nig pedig demokratikus bankettel, a hol mindenki, még a legszegényebb választó is részt vehessen. A bankettet természetesen nem a képviselő, hanem a polgárok adják a megválasztott tiszteletere. Ó mint diszvendég vesz majd részt benne. Hiába! Mégis csak szép a város ügyében fáradozni és szép dolog, ha akadnak önzetes polgárok, a kik a polgarerényt megbecsülni tudják és akarják.

(Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács) e hó 24-én csütörtökön délelőtt 9 órakor a Szent-István-Társulat kistermében rendkívüli ülést tart, melynek tárgyai: I. Elnöki előterjesztések. 2. Emlékirat előterjesztése a tanítói fizetések rendezése tárgyában. A III. országos katolikus nagygyűlés határozata értelmében a tanítók fizetés-

rendezése tárgyában elkészített és elfogadott emlékiratot az Országos Katolikus Tanügyi Tanács e napon nyújtja át testületileg az illetékes helyeken. 3. Indirványok.

(Filarmonikusok vacsorája.) A filharmonikusok ma este 8 óra után kedélyes találkozóra gyűlnek össze Kutly József dr. c. főigazgató vezetésével a feher asztal mellett a „Magyar Király“ szállóban.

(Községi választások.) Seregélyes községben folyó hó 15-én ejtettek meg a községi választások. Megválasztattak: Borsos Sándor bíróvá; Benesik István községi pénztárnokká; ifj. Végh Istvan adópénztárnokká; Pintér József és Szalay István esküdtékké.

(Letartóztatott lököttök.) Bagyi Mihály 20 éves péterrévi születésű fiatalember kereskedelmi akadémiát végzett és mint ilyen volt már bankhivatalnok, pénztárnok, urasági mas, de mint javíthatatlan tolvajt mindenholon kidobták. Alás nélküli csavargása közben Budapesten egy előtte ismeretlen embertől egy Kramaresek János névre szóló munkakönyvet vett. Bagyi a Kramaresek nevet Kramareseknek olvasta és ezen a néven állt be kocsisnak Ungár Vilmos uppesti fűszerkereskedőhöz. A napokban Ungár azt a parancsot adta kocsisának, hogy jeget hordjon. A dolog sehogysem tetszett Bagynak, fogta tehát magat és a kocsiha fogott két sárgával elindult Székesfehérvár felé. Budapesten a Népszínház utcában összeloza a véletlen a valódi Kramaresek Jánossal, akit Bagyi ezideig nem is ismert. Amikor azonban elmesélte, hogy a munkakönyve nála van, a két jómádar között hamar megtörtént az ismeretség és most már elhatározták, hogy együtt jönnék Székesfehérvárra. Folyó hó 17-én érkeztek meg és a két lovat a cigánytelepen akarták értékesíteni. Kolompár Veso kőbörögányi azonban besugta dolgot Simon Sándor rendőrkapitánynak. Így került a két jómádar a rendőrség kezére. Itt kiderült, hogy a valódi Kramaresekot már régebb idő óta ismerték, mert a mult év augusztus havában Pogárdi Albert Mihály vendéglősnél szolgálván ettől 108 koronát lopott. A két jómádarat, akik teljes beismerésben vannak átkísérték a helybeli királyi ügyészség fogházába.

(Tárgyorsjáték.) A pénzügyminiszter megengedte, hogy a székesfehérvári íz. nő és krajcáregylet február 10-én tárgyorsjátékot rendezzen.

(Táncmultság.) Tácról írjak lapunknak: e hó 13-án, szépsikerű táncmultságot rendezett a „Tácr Ifjúsági Egyesület.“ A táncot műkedvelők programja előzte meg, a következő műsor-számokkal. Schumann „Egy őseink hazája,“ előadta az ifjúsági énekkar; Kertész István vig monológot szavalt, következett újra az énekkar népdal egyvelege, majd ismét Toll József humoros magánjelentése; végezetül Zeller „Étlapját“ énekelte a dalárda. A műsor számait tapsokkal honorálták. Programon után kezdetét vette a tánc, amely a késő hajnal órákban ért véget. Félültettek: Andráskovits József 5 kor., Rupp Róza 1 kor., Kovács László 1 kor., Pados Janos 60 fill., Lukács Mihály 1 kor., Weisz Vilmos 2 kor.

(Széngaz adozata.) Mihályi György 45 éves munkás ma széngazmergezős következtében meghalt Halászfutón lakásán. Fölhonzolják.

(Tolvaj bérkocsis.) Décsi Istvánt a 38. számú egyfogtatu bérkocsist a rendőrség leszállította a bakról, azonkívüli lopás címen megindította ellene az eljárást. Ugyanis a napokban Pálffy Károly ügyed a vasúti állomásról jöve egy csomagot Décsi kocsiján feledezt. Décsi csomagot csak akkor adta vissza, amikor a rendőrség már eljárást indított ellene.

(Megtünt járvány.) Sárkeresztur községben a kanyaró járvány megsünt. Az alispán elrendelte az iskolák megnyitását.

(Megtünt cselédeány.) Böhm Katalin cselédeány ma reggel megtünt cselédeánytól Gáncs Jenő ag. ev. felkészült. Gáncs feljelentésér, a megindult nyomozás során az egyik cselédelhelyezőben találják meg a leányt, aki már új hely után nézett. A rendőrség kihágási osz talya Böhm Katalint 1 napi rendőri elzárásra ítélte.

— **(Veszetteb garázdalkodása.)** Major Imre 15 éves fiút Velence községben egy kőbor vesztette megmarta. A kutya Velencéről Nadap községbe futott, ahol szintén többeket megharapott. A megmárt embereket a budapesti Pasteur-intézetbe szállították. A megdühödött állatot ezideig nem sikerült kiirtani.

— **(Rendőri hír.)** Mátyás János és Mayer Ferenc helybéli lakos földművesek szabálytalan, vagyis nevékre át nem írt marhalevéllél árúttak két tehenet a vásártéren. Emiatt a rendőrséggel gyűlt meg a bajuk. A kihágási osztály Mátyás Jánost husz korona, Mayer Ferencet pedig tíz korona pénzbüntetésre esetleg a megfelelő rendőri elzárásra ítélte.

— **(Köszönetnyilvánítás.)** Mindazok a jóbarátok és ismerősök, a kik felejthetetlen jó férjem elhunytá alkalmával részvétüknek irásban, szóval vagy koszorúk küldésével kifejezést adtak, fogadják igaz szívből jövő köszönetemet. Soha el nem muló halámat fejezem ki külön a DV. dalárdájára és zenekara, valamint összes tagjainak, a kik ebben a nagy fájdalomban, igazán jöleső részvételüket nyilvánították. A rokonság nevében is ezt: *hűtéljédi Kiss Lipótné.*

— **Zongoratanfolyam.** *Novák József* zongoraművész, ki múlt évi december hóban tartott hangversenyén rendkívüli képzettségéről tett tanúságot, mely a sajtó részéről is egyhangulag el lett ismervé, megkezdő városunkban tanári munkáját. Elfogad tanítványokat kezdőkől a legfelsőbb kíművelésig. Lakása: Jókai-utca 10. sz. Értekezni lehet naponta 1-3 óra között.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **Az őrangyal.** Forgandó Fortuna szekere. Szalkai szerencsesüllye mintha homályosulna. Néhanapján eddig is értünk úres estét, de most már gyakori eset, hogy szinte ásit a nezőtér. Pedig családok is járja. Itt vannak teszem azt a mozgófényképek delután. A gromiográf. De hát ebben a micsodában nem volt koszonet. A mozi bizony már nem megy attrakció számba. Nagy kassza reménye fűződött a tegnapi dísznőséghez is. „Az őrangyalhoz.” Amolyan morium-injekciónak szánták, de legalább is lepvesszőnek. Hiába. Gyöngye felhaz nezte meg, az igaz, hogy sűrűn látogatott palyolyokkal. Ezt a részvetlenséget most az egyszer a publikum javára írjuk. A direktor mentsegére az szolgáljon hogy szinte úgy ugrottak bele ebbe a szerencsétlen sakkhozásba, amelyre — ha jól emléksztünk — a Sironi-esték egyikén már majdnem raadta a fejet.

Hát ennek az ügyvezetett „őrangyalnak,” bizony letrörték a szárnyait tegnap. Denkve sorsát senki el nem kerülheti. Bukott lett ez az őrangyal, amelynek egyelőre idejét múlt dolog lenne immár unalomig ismeretes szövegét foglalkozni. Elvégre a csatornalet hiába szervozzok szendvicsel, kaviáros csészében, undorító utóíze csak megérzik azért.

A játszókról jomdulattal kell szólótanunk. A piros plajbász most az egyszer udvos kurtizánokat vitt véghez s a szereplők a kielezett draszticitásokat, amennyire módjukban volt aszkrít arnykolással finoman letompították. Jökedűten, graciózusan játszottak többnyire s egyesben maszkiroztak. A jelmezek, toalettek is kedvesen találtak s igen jól hatottak oletes valasztékosságokkal. *Magas, Gerőli, Déri* Béla, aztan meg *Déri Géza, Bátori* és *Szigeti* testveriesen osztóznak jó játéku sikeren, amely meltozb darabra lett volna érdemes. Kellemes jelenség volt *Belényi* és *Fekete* Irén. Derekasan igyekeztek kisebb sze-

repekben a többiek is. — Jobb darabhoz jobb házat várunk. — *ey.*

* **Színházi prostitúció.** Thália megint foglalkoztatta a politikát. *Kmetz* Károly a Ház keddi ülésén a kultuszvita során utalt a színpadok erkölcsstelségére, annak szanálását sürgetve.

Tulajdonképen a belügyi tárca keretébe tartozik a jelenlegi állapotok szerint még a színházi ügy és a belügyi miniszternek épen a színházak mai állapotában volna a legfontosabb és legnagyobb feladata erkölcsrendőri szempontokat érvényesíteni. Mikor áttesztjük a kultuszminiszter ur tárcája körébe a színházakat, akkor ezek a színházak oly állapotban vannak, hogy mindenekfelett az *erkölcsrendészet kurájára* szorítanak rá. Aki hiszem, nem kell itt rámutatnom az egyes színházakra, elég, ha általánosságban kifejezést adunk annak, hogy Budapesten különösen a színházaknak előadása az erkölcsstelséget, a szemérmétlenséget és a fajtalanságot a legnagyobb mértékben táplálják és terjesztik. *Érték* és *morális meglenség őrangyal* a *budapesti színházak színpadán.* *Ígá!* *Egy tan!* Meltoztassék nekem megengedni, hogy abban a véleményben lehessenek tapasztalatom alapján, hogy igen meg kell válogatni Budapesten a színházakat a tekintetben, hogy oda a *szemérmes, jól nevelt haladságot előadásokat hallgatni* érthessék. Tudom, hogy ezen a bajon nehéz segíteni. *Nem bírom megvárni, hogy tan az, hogy a közönség a fajtalan színdarabok miatt oly érdeklődést tanust.*

Igy *Kmetz* a tudós egyetemi professzor és nagyneve képviselő. Nem szaradekozunk ebben a rovatban politikait, csak a közönség izlensékek helyes irányba terelése a célunk azzal is, hogy ezt a képviselőház passzusát itt leadjuk. Sokan okulhatnak belőle. Mert, ha áll az, hogy Budapest vezet ezen a szegénytelen téren, az is igaz, hogy a vidék meltoz nyomon követi.

Piaci árak.

Székesfehérvár 1907. január 16-án

(100 klg számítva.)

	kor. mill.	kor. fill.
Buza:	13 80	14
Rozs:	12 40	12 50.
Árpa:	12 40	12 80
Zab:	14 60	14 70
Tengeri: (ujj)	9 60	
Bab:	22 40	

Forgalom élénk.

Szerkesztői üzenet.

Z. Dehogy mondjuk, hogy helyeseljük az alkaptany eljarasát. Biz az hiba volt. De alapja és rugója a buzgóság volt. Ez a hivatali buzgóság pedig szympatikusá tette eddig Zavaros Aladar rendori működesét a közönség körében. S mi is utóitunk, ha dicsérhetjük a rendőrséget. Csak folytassa tovább, sok, nagyon sok tenivalója akad meg, mert mesés az a nemtörődömség, a melvet a közönség a rend szabályaival szemben tanust. Az utóitunk piszka, a közönség nyakába zuhogó esatonak utczaban azt: a Grundböck-házad, a Kossuth utcában, ahol minden esőzes alkalmával egy fiokvívőzón zuhog a közönség nyakába. Csak meg a hatóság fejét kellene megbüntetnie, akik az egyesek garbe utcaiban, saját felügyeletük mellett rettenetes utakat türtek meg a hetet is, hogy a forgalmu akadályok állandók voltak. Akkor aztan egészen meg lesz a publikum elégedve az alkaptany ur buzgalmaival.

A közönség köréből.*)

Nyilatkozat.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

B. lapjának legutóbbi vasárnapi számában a székesfehérvári kereskedők f. hó 9-én tartott értekezletéről megjelent tudósítás, valamint az ugyanakkori két nyiltéri nyilatkozat kapcsán kötelességünknek tartjuk az értekezlet lefolyását a nagyközönséggel a következőkben megismertetni:

A névtelenül összehívott gyűlésen a helybéli kereskedők és nyított üzlettel bíró iparosok, kik a vasárnapi munkaszünet megtartására becsületszavakkal és aláírásukkal kötelezték magukat, majdnem teljes számban megjelentek és *Deutsch* Gyula ajánlatára *Keresztes* Zsigmondot választották meg egyhangulag elnöknek.

Az értekezlet tárgyát a vasárnapi munkaszünetnek *Deutsch* Manó és *Fia* cég által történt megszegése képezte. Miután az eset bejelentése után ezt maga a cég *Fomok* *Deák* David is előalta, élénk vita indult. Egyik részről *Klökner* József, *Kiss* Géza, *Wass* Gyula, ugy *Keresztes* Zsigmond szerint az eset a vasárnapi munkaszünetet egyáltalában nem érinti, mert:

1. az együttes aláírási íven, az aláírók csak ahhoz a föltételhez kötötték aláírásukat, hogy az összes szakmabeli kereskedők aláírásukkal kötelezik magukat a vasárnapi munkaszünet életbe léptetésére, így tehát a munkarend megsértve nem lett és a *becsületészó egyszerű gyűlési határozattal vissza nem vonható*;

2. mert a december 18-iki értekezlet elhatározta, hogy 1907. január első két vasárnapján bármilyen történések is — zárva tartanak és ha — az életmi szakma kivételével — az összes kereskedők és nyított üzlettel bíró iparosok üzletei zárva lesznek, a vasárnapi munkaszünet életbe lép és ennek megszegését vagy megsértését erkölcsileg fogják megtorolni.

Miután itt az utóbbi eset forog fenn, *Kiss* Géza és *Klökner* József a megtorlás módjának megállapítására öt tagu bizottság kiküldetését indítványozzák.

Ezzel szemben *Freud* József, *Novák* H., *Kollmann* J. és még többen a vasárnapi munkaszünet megszüntetését kívánják és erre nézve határozati javaslatot adnak be.

Elnök először *Klökner* és *Kiss* indítványát bocsátja szavazásra, de szavazás közben óriási lármá, általános zűrzavar tört ki, elnök a gyűlést bezárja, egyuttal az elnökségről lemond.

Az ezután több kereskedő által *Kovács* Károly lüzernagykereskedő elnöklésével tartott gyűlés, előbbinek folytatása nem volt, miután azt *Keresztes* elnök feloszlatta és a jelen volt kereskedők nagyrészével el is távozott.

Székesfehérvár, 1907. január 14-én.

Kiss Géza s. k., **Keresztes Zsigmond** s. k.
mint az értekezlet jegyzője. mint az értekezlet elnöke.

*) E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerkesztőség

Felölös szerkesztő: **Dr. HELVEY LAJOS.**

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testhelyét, megszünteti a köhögést, vádadozt, éjjeli izzadást

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárterekben. — Ára üvegenként 4.— korona.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.

00000036